

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่อยู่ระหว่างการพัฒนาประเทศ การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อผลิตคนที่มีความสามารถทั้งด้านวิชาการ เทคโนโลยี และการบริหาร ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป¹ สถาบันสำคัญแห่งหนึ่งที่ทำหน้าที่ผลิตคนที่มีคุณภาพคือ สถาบันอุดมศึกษา วิทยาลัยครูเป็นสถาบันอุดมศึกษาประเภทหนึ่ง ซึ่งนอกเหนือจากการผลิตครูให้เพียงพอกับความต้องการของประเทศแล้ว ครูเหล่านั้นต้องเป็นครูที่มีคุณภาพดีด้วย คำว่า "คุณภาพ" ในที่นี้ หมายถึง ต้องเป็นครูที่มีความรู้ ความสามารถในการสอน และอบรมได้ดี ทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่เคารพนับถือ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติแก่ศิษย์ให้เป็นผู้เปรียบพร้อมด้วยคุณธรรม และทำประโยชน์แก่สังคมได้อย่างเต็มที่²

ดังนั้น การสังเกตการสอนแต่ละถ้ำภาวิชาในวิทยาลัยครู จำเป็นต้องคำนึงถึงการคัดกระบวน การเรียน การสอน ให้มีระบบวิธีการที่ถูกต้องและมีคุณภาพ วิทยาลัยครูรักษาคำสัตย์เป็นวิชาหนึ่งที่มี การเรียนการสอนทุกระดับในวิทยาลัยครู ตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา ประกาศนียบัตร วิชาชีพการศึกษาชั้นสูง และระดับปริญญาตรี ถึงแม้จะได้ว่าเป็นวิชาที่มีความสำคัญมากวิชาหนึ่ง ซึ่ง จะอำนวยความสะดวกทางการศึกษาได้ไม่น้อยกว่าการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ เพราะนอกเหนือจาก

¹ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, "การอุดมศึกษา," ใน การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา, ไพฑูริย์ สินจรัตน์, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 12.

² บุญถิ่น อัตถากร, "คำบรรยายเรื่องการศึกษาฝึกหัดครูในประเทศไทย ๕" ห้องประชุมสภาอเมริกัน วันที่ 26 สิงหาคม 2511" ใน คำปราศรัยและคำบรรยายของนายบุญถิ่น อัตถากร พ.ศ. 2502-2514 (พระนคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2515), หน้า 316-317.

การเป็นครูบรรณาธิการ เป็นบรรณาธิการประจำห้องสมุดได้แล้ว ยังช่วยให้เข้าใจวิธีแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลิน ตลอดจนทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อีกด้วย¹

การล่อนคัดว่า เป็นศิลปที่ยากที่สุดในกระบวนการศิลปทั้งหมด และเป็นคำศัพท์ที่ลึกซึ้งที่สุดในกระบวนการคัดทั้งหลาย การล่อนที่สมบูรณ์ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ คือ ผู้ล่อนควรมี ความรู้ทั้งด้านวิชาการ ความรู้เกี่ยวกับตัวผู้เรียน กระบวนการล่อน ตลอดจนอุปกรณช่วยการล่อน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สูงส่ง² การประเมินผลการล่อนจึง เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพ การเรียนการสอนว่า บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งให้หรือไม่ การประเมินผลการล่อนวิชาบรรณาธิการ- คำศัพท์ จึงเป็นการประเมินผลเพื่อนำข้อมูลมา เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนวิชาบรรณาธิการ- คำศัพท์ ในวิทยาลัยครูให้ได้ผลตรงตามนโยบายของกรมการฝึกหัดครู ที่ต้องการให้วิทยาลัยครู เป็น แหล่งให้การศึกษาคือ มีหลักสูตรดี ครูดี ตำรา อุปกรณ์การสอนดี การเรียนการสอน การอบรม ดี การศึกษากิจกรรมดี และการอำนวยความสะดวก³

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการล่อนวิชาบรรณาธิการคำศัพท์ในวิทยาลัยครูตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา เกี่ยวกับการล่อนวิชาบรรณาธิการคำศัพท์ในวิทยาลัยครู
3. เล่นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การล่อนวิชาบรรณาธิการคำศัพท์ในวิทยาลัยครู

¹ รัญจวน อินทรกำแหง, "เรียนวิชาบรรณาธิการคำศัพท์ไปทำไม", ใน บรรณาธิการ 2504 (พระนคร : แผนกวิชาบรรณาธิการคำศัพท์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2504), หน้า 22.

² Robert W. Richey, Planning for teaching : An Introduction to Education, 5th ed. (New York : McGraw-Hill Book Co., 1973), p.54.

³ บุญถิ่น อัตถากร, "คำบรรยายเรื่องนโยบายการผลิตครูในอนาคต ณ ห้องประชุม คณะครูคำศัพท์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 6 ธันวาคม 2513" / ในคำปราศรัยและคำบรรยายของนายบุญถิ่น อัตถากร พ.ศ. 2502-2504, หน้า 448.

สัมมนาวิชาการวิจัยหรือแนว เหตุผลทฤษฎีที่สำคัญ

1. ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในการประเมินผลการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในวิทยาลัยครูแตกต่างกัน
2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ในวิทยาลัยครูของอาจารย์และนักศึกษาแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาตรี จากภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ หลักสูตร 2 ปี จากวิทยาลัยครูที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ เป็นวิชาเอกระดับปริญญาตรี จำนวน 5 แห่ง คือ

- 1.1 วิทยาลัยครูเทพสตรี (ลพบุรี)
- 1.2 วิทยาลัยครูนครราชสีมา
- 1.3 วิทยาลัยครูนครราชสีมา
- 1.4 วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- 1.5 วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์

2. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งประเมินผลการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในด้าน ผู้เรียน ผู้สอน วิธีสอนและกิจกรรม สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาสมรรถภาพการสอน และการเตรียมการสอน

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. คำตอบที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามทุกคน ถือว่า เป็นคำตอบที่ถูกต้อง จริงใจ และเชื่อถือได้
2. การตอบแบบสอบถามของตัวอย่างประชากร ในวัน เวลา สถานที่ที่ต่างกัน ไม่มี ความแตกต่างกัน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

นักศึกษา หมายถึง ผู้เลือกเรียนวิชาบรรณารักษศาสตร์ เป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่ 3 และ ปีที่ 4 หลักสูตร 2 ปี ในวิทยาลัยครูที่เปิดสอนวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ หลักสูตร 2 ปี

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ หมายถึง ภาควิชาหนึ่งในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รับผิดชอบการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ทุกระดับในวิทยาลัยครู คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง และระดับปริญญาตรี เป็นหน่วยงานที่แยกออกจากแผนกหอสมุด แต่โดยปฏิบัติแล้วผู้รับผิดชอบงานทั้งสองด้านนี้คือ บุคคลกลุ่มเดียวกัน

ระดับปริญญาตรี หมายถึง ระดับการศึกษาในวิทยาลัยครู ซึ่งเป็นช่วง 2 ปีสุดท้าย ต่อจากระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง

วิทยาลัยครู หมายถึง วิทยาลัยครูที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาเอก ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ หลักสูตร 2 ปี ได้แก่ วิทยาลัยครูเทพสตรี (ลพบุรี) วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์

วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ หมายถึง ผู้ศึกษาต้องศึกษารายวิชาบรรณารักษศาสตร์ไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต เป็นวิชาบังคับ 15 หน่วยกิต วิชาเลือกไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต ทั้งนี้ตามหลักสูตรการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519

อาจารย์ หมายถึง ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ในวิทยาลัยครูที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ เป็นวิชาเอกระดับปริญญาตรี ภาคปกติ หลักสูตร 2 ปี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ
2. สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ และนักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาตรี เพื่อทราบถึงสภาพการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในวิทยาลัยครู และเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม 2 ฉบับ สำหรับอาจารย์ และสำหรับนักศึกษา
4. เลื่อนแบบสอบถามให้ผู้ควบคุมการวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหา ส่วนวันและความถูกต้องในการสื่อความหมาย เพื่อตรวจสอบเครื่องมือให้มีความเที่ยงตรงตรงตามเนื้อเรื่อง
5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัย เพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อความที่ไม่ชัดเจน อันอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้

6. นำแบบสอบถาม ที่ได้รับการแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ และนักศึกษาวิชา เอกบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ หลักสูตร 2 ปี โดยผู้วิจัยไปแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ยังวิทยาลัยครูที่เปิดสอนวิชา บรรณารักษศาสตร์เป็นวิชา เอก ระดับปริญญาตรีทุกแห่ง คือ วิทยาลัยครูเทพสตรี (ลพบุรี) วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยา ลงกรณ์

7. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม เอส พี เอส เอส (SPSS - Statistical Package for Social Science) โดยวางแผนวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ด้วยค่า ไคส์แควร์ (χ^2 -test) และค่าที (t-test)

8. สรุปผลและเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นประโยชน์ต่อหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ในวิทยาลัยครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารวิทยาลัยครู ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อรื้อรางคุณภาพและมาตรฐานการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์
3. เป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ผู้สอน ในการปรับปรุงการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาริชาบรรณารักษศาสตร์ มีผู้เคยทำมาแล้วทั้งในระดับมหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู ซึ่งสามารถแยกออกเป็นการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร และสภาพการเรียนการสอน

การวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร บุญศรี ไพรัตน์ วิจัยเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรวิชาการใช้ห้องสมุด (LSC. 101) ในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยวิชาการศึกษา โดยศึกษาจากอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา พบว่า ทั้งอาจารย์และนักศึกษามีความเห็นตรงกันว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรเหมาะสมดีอยู่แล้ว แต่การเรียนควรเพิ่มภาคปฏิบัติให้มากขึ้น วิธีสอนที่ใช้มาก คือ การบรรยาย และควรใช้อุปกรณ์การสอนเพิ่มมากขึ้น เพราะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้น¹

ปี พ.ศ. 2518 มาลินี ประเสริฐวงษ์ วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาและประเมินผลหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศึกษาจากอาจารย์ผู้สอนนักศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ ผลปรากฏว่า ทั้งนักศึกษาและอาจารย์มีความเห็นตรงกันในเรื่องความเหมาะสมของหลักสูตร ส่วนการใช้อุปกรณ์ควรมีมากขึ้น เพราะช่วยให้เข้าใจบทเรียนดีขึ้น ซึ่งตรงกับ การวิจัยของบุญศรี ไพรัตน์ สำหรับวิธีสอน ใช้วิธีบรรยาย และทำแบบฝึกหัดมากที่สุด ตำราภาษาไทยมีน้อย แต่ภาษาอังกฤษมีพอใช้ ส่วนการวัดผลใช้วิธีสอบกลางภาค และปลายภาค โดยวัดความเข้าใจและการนำไปใช้มากกว่าความจำ สำหรับผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ยังไม่มีความมุ่งหมายเฉพาะวิชา และปัญหาความซ้ำซ้อนกันของเนื้อหาวิชา ตลอดจนการจำกัดวิชาเลือก วิชาบังคับ ชั่วโมงที่ใช้สอนควรมีการปรับปรุง²

¹บุญศรี ไพรัตน์ "การประเมินผลหลักสูตรวิชาการใช้ห้องสมุด (LSC. 101) ในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยวิชาการศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516).

²มาลินี ประเสริฐวงษ์ "การศึกษา และประเมินผลหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518).

ต่อมา ทศน์นัย ทองศิริ วิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2513-2518 ผลปรากฏว่า บัณฑิตประสบบัณฑิตระดับปานกลางเกี่ยวกับหนังสือ วัสดุการอ่าน อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ส่วนด้านมนุษยสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานประสบบัณฑิตน้อย และให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการรวบรวมหนังสือวัสดุทางวิชาบรรณารักษศาสตร์ เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพการสอน¹

สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ในวิทยาลัยครู ผู้วิจัยคือ นันทา วิชาญศักดิ์ ทำการศึกษาและประเมินผลหลักสูตร วิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับ ป.กค. ชั้นสูง พ.ศ. 2515 (วิชาโท) ในวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปรากฏว่า ทั้งนักศึกษาและอาจารย์มีความเห็นตรงกันในเรื่องความเหมาะสมของหลักสูตร แต่ควรปรับปรุงเรื่องความซ้ำซากของเนื้อหาวิชา และควรเพิ่มเวลาเรียนให้สัมพันธ์กับความสำคัญของเนื้อหา²

ต่อมา ชาญกิจ ช่อท่ากิจ วิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็น และปัญหาของอาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ผลปรากฏว่า อาจารย์มีความเข้าใจความมุ่งหมายค่อนข้างมาก แต่นักศึกษาเข้าใจปานกลาง ทั้งนักศึกษาและอาจารย์มีความเห็นด้วยอย่างมากกับรายละเอียดวิชา เวลาเรียน การประเมินผล และการจัดกิจกรรมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และเห็นด้วยค่อนข้างน้อยกับการใช้วิธีสอนแบบบรรยายในวิชาบรรณ 223³ คือ การจัดหาหนังสือและทำบัตรรายการ 1

¹ทศน์นัย ทองศิริ, "ประสิทธิผลของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ ต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2513-2518" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521).

²นันทา วิชาญศักดิ์, "การศึกษาและประเมินผลหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับ ป.กค. ชั้นสูง พ.ศ. 2515 (วิชาโท) ในวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516).

³ชาญกิจ ช่อท่ากิจ, "การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็น และปัญหาของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522).

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการเรียนการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ในมหาวิทยาลัย สุภัตรา ไชยศิริ วิจัยเรื่องการสอนวิธีใช้ห้องสมุดในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า มีการสอน ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ สำหรับการสอนแบบเป็นทางการ ผู้สอนมักเตรียมการสอน ล่วงหน้าเป็นรายสัปดาห์ และใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากที่สุด ใช้วิธีสอนแบบอภิปรายและเชิงวิพากษ์ น้อยที่สุด มีการใช้อุปกรณ์การสอนบางครั้ง ตำรายังมีไม่เพียงพอ ส่วนการทดสอบใช้ข้อสอบแบบปรนัย มากที่สุด นักศึกษาจึงเห็นว่า ควรปรับปรุงตำรา และอุปกรณ์การสอนให้มากขึ้น และควรมีภาคปฏิบัติ ด้วย เพื่อช่วยให้เข้าใจมากขึ้น¹

ส่วนการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการเรียนการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ในวิทยาลัยครูนี้ ไช้มุขต์ ฉลิชนะเลย วิจัยเรื่อง การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในวิทยาลัยครู พบว่า การศึกษาวิชา บรรณารักษศาสตร์ในวิทยาลัยครู ยังต้องปรับปรุงแก้ไขทั้งในด้านอาจารย์ผู้สอน อุปกรณ์การสอน ตำรา ประกอบการสอน ซึ่งถ้าเตรียมสิ่งเหล่านี้ให้พร้อมแล้ว จะช่วยส่งเสริมให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น²

ปี 2516 ประสานสุข สุวรรณประทีป วิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ในการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในวิทยาลัยครู ระหว่าง พ.ศ. 2509-2516 ซึ่งผลจากการวิจัย สอดคล้องกับการวิจัยของไช้มุขต์ ฉลิชนะเลย คือ การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในวิทยาลัยครู จะ อำนวยประโยชน์สัมดังความมุ่งหมายได้ ควรปรับปรุงผู้สอนทั้งด้าน ปริมาณ และคุณภาพ อุปกรณ์การ สอน ตำราประกอบการสอน ซึ่งสามารถใช้วิธีแลกเปลี่ยนกับวิทยาลัยครูแห่งอื่น ๆ ได้³

¹ สุภัตรา ไชยศิริ, "การสอนวิธีใช้ห้องสมุดในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ ปรินญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

² ไช้มุขต์ ฉลิชนะเลย, "การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ ปรินญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509)

³ ประสานสุข สุวรรณประทีป, "การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการศึกษาวิชา บรรณารักษศาสตร์ ในวิทยาลัยครูระหว่าง พ.ศ. 2509-2516" (วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

ต่อมา มนต์ฤดี วีชรประทีป วิจัยถึง ความเพียงพอของทรัพยากรห้องสมุด เพื่อการล่อนวิชาบรรณารักษศาสตร์ของวิทยาลัยครูในภาคกลาง ผลปรากฏว่า ตำราวิชาบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยมีจำนวนมาก และเนื้อหาทันสมัยสอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนดไว้ ส่วนตำราภาษาอังกฤษนั้น ยังต้องปรับปรุงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ¹

การวิจัยในต่างประเทศ

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการเรียนการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ มีผู้วิจัยไว้หลายเรื่อง คือ

ปี ค.ศ. 1974 บรรจง ชันทรสา เล่นองงานวิจัยเรื่อง มาตรฐานการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย เล่นอเพื่อรับปริญญาเอก ต่อวิทยาลัยยอร์ค ทัอบดี (George Peabody College for Teacher) โดยศึกษาการล่อนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำนวน 5 แห่ง ระหว่างปี 2494-2515 โดยนำข้อเท็จจริงที่ได้มาเปรียบเทียบกับ มาตรฐานการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา เพื่อกำหนดมาตรฐานที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ผลวิจัยปรากฏว่า มีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ การล่ดตำเนนงานไม่ตี งบประมาณไม่เพียงพอ จำนวนผู้ล่อนไม่เพียงพอ รวมทั้งขาดแคลนอุปกรณ์การล่อนที่ดี และยังไม่ีมาตรฐานการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการ²

¹มนต์ฤดี วีชรประทีป, "การศึกษาความเพียงพอของทรัพยากรห้องสมุด เพื่อการล่อนวิชาบรรณารักษศาสตร์ของวิทยาลัยครูในภาคกลางของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522).

²Bangchong Chantrasa "Proposed Standards for Education for Librarianship in Thailand" (Ph.D. dissertation, Department of Education, Graduate School, George Peabody College for Teachers, 1974)

ค.ศ. 1977 अबดุลลา โมฮัมเหม็ด ชาร์ฟ (Abdulla Mohamed Sharif) เล่มองงานวิจัยเรื่อง การศึกษาริชาบบรรณารักษาคาสตร์ในภูมิภาคอาหรับ ในด้านหลักการปฏิบัติ, ปัญหา และการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เล่มนอเพื่อรับปริญญาเอกต่อมหาวิทยาลัย เวสต์เทริน รีเสิร์ฟ (Case Western Reserve University) การวิจัยครั้งนี้วิจัยโดยประเมินคุณค่าของรูปแบบ การศึกษาริชาบบรรณารักษาคาสตร์ในภูมิภาคอาหรับ ทั้งระดับวิชาชีวะและกิ่งวิชาชีวะ ในเรื่องของหลักสูตร, คุณวุฒิวิธีสอน, ผู้สอน และอุปกรณ์การสอน ผลสรุปได้ว่า ควรจะมีการปรับปรุงรูปแบบการศึกษาที่มีอยู่ และควรสกัดกิจกรรมทางบรรณารักษาคาสตร์ร่วมกัน ทั้งในระดับชาติ และระดับภูมิภาค กับควรศึกษารูปแบบการศึกษาริชาบอื่น ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาริชาบบรรณารักษาคาสตร์¹

ค.ศ. 1977 ม.ล. จ้อย นันทิวชิพรินทร์ เล่มองงานวิจัยเรื่องประสิทธิผลการสอนริชาบบรรณารักษาคาสตร์ในประเทศไทย ตามความเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ เล่มนอเพื่อรับปริญญาเอกต่อมหาวิทยาลัยคาลิฟอร์เนียใต้ (University of Southern California) โดยศึกษาจากอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาริชาบเอกบรรณารักษาคาสตร์ ปีที่ 4 จากมหาวิทยาลัย 5 แห่ง ที่เปิดสอนผลจากการวิจัยปรากฏว่า ความสามารถในการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายละเอียดของเนื้อหาวิชาและอุปกรณ์การสอนควรจะมีการพิจารณาปรับปรุง สำหรับวิธีสอนที่ใช้มากที่สุด คือ วิธีสอนแบบบรรยาย, อภิปราย และทัศนศึกษา วิธีอื่น ๆ ที่ใช้บ้าง ได้แก่การเล่าเรื่อง การฝึกงาน การใช้สไลด์ และฟิล์มสคริปประกอบ การศึกษานอกสถานที่ (Offcampus) วิธีที่ใช้ค่อนข้างน้อยคือ การศึกษาเฉพาะกรณี, การแสดงบทบาทสมมติ การสร้างสถานการณ์จำลอง และการสอนเป็นทีม²

¹Abdulla Mohamed Sharif, "Education for Librarianship in the Arab Countries : Present Practices, Problems, and Possible Solutions", Dissertation Abstracts International, 38 (February 1973) : 4425-A

²Joy Nandhivajrin "The Effectiveness of Teaching Performance of Library School Faculty in Thailand as Perceived by Students and the Faculty Themselves" (Doctoral dissertation, The School of Library Science, University of Southern California, 1977).

ค.ศ. 1978 เจน บันดี สมิธ (Jane Bandy Smith) เล่นองานวิจัยเรื่อง การศึกษา ประสิทธิภาพการนำวิชาการใช้ห้องสมุดมารวมไว้ในหลักสูตร เล่นเพื่อรับปริญญาเอกต่อวิทยาลัย ยอร์ช เพอบอดี (George Peabody College for Teacher) ศึกษาโดยใช้วิธีเปรียบเทียบจาก ล่ามกลุ่ม คือ รวมไว้ในหลักสูตรโดยครูเป็นผู้สอน ไปศึกษาที่โรงเรียนบรรณารักษ์เป็นรายสัปดาห์ และอีกกลุ่มหนึ่ง ไม่ต้องมีการสอนแบบใด ๆ เลย หลังจากทดลองได้ 6 สัปดาห์ จึงทดสอบเพื่อ ทราบผล ปรากฏว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนจากโรงเรียนบรรณารักษ์ คะแนนจะดีกว่านักศึกษากลุ่ม ที่ไม่ได้รับการสอนแบบใด ๆ เลย แต่ก็ไม่ได้ดีกว่ากลุ่มที่มีครูเป็นผู้สอน ผู้วิจัยจึงสรุปว่า การศึกษาริชา การใช้ห้องสมุดจะประสบความสำเร็จด้วยดี ต้องอาศัยความร่วมมือจากครูผู้สอน และบรรณารักษ์ โดยครูจะเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุด¹

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์⁽¹⁾ มีผู้วิจัยไว้เมื่อปี ค.ศ. 1979 โดย เจมส์ ดาร์วิน ฮุก (Jame Darwin Hooks) วิจัยเรื่องการเปรียบเทียบวิธีสอนการใช้ห้อง สมุด สำหรับนักศึกษาปีที่ 1 วิชาภาษาอังกฤษ เล่นเพื่อรับปริญญาเอกต่อมหาวิทยาลัย พิตส์เบิร์ก (University of Pittsburg) โดยใช้วิธีการวิจัยเช่นเดียวกับ เจน บันดี สมิธ คือ แบ่งนักศึกษา ออกเป็นล่ามกลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งให้ศึกษาใช้บทเรียนแบบโปรแกรม โดยมีครูเป็นผู้ควบคุม กลุ่มที่ สอง ให้ทำโครงการขยายและฝึกปฏิบัติงานจากบรรณารักษ์ในห้องสมุด กลุ่มที่สาม เข้าใช้ห้องสมุดด้วย ตัวเอง โดยไม่ได้รับการสอนวิธีใด ๆ เมื่อทดสอบผลหลังจากทดลองได้ 6 สัปดาห์ ปรากฏผล เช่นเดียวกับที่ เจน บันดี สมิธ วิจัยคือ ทั้งสามวิธีจะให้ประสิทธิผลไม่เท่ากัน กลุ่มที่ใช้บทเรียน แบบโปรแกรมจะมีประสิทธิผลดีกว่าอีกสองกลุ่ม แต่ก็ไม่สามารถแสดงความแตกต่างกันมากนัก อย่างไรก็ตามผู้วิจัยสรุปผลว่า แม้ข้อมูลที่ได้ไม่สามารถยืนยันได้ว่า วิธีสอนโดยใช้บทเรียนแบบ

¹ Jane Bandy Smith, "An Exploratory Study of the Effectiveness of an Innovative Process Designed to Integrate Library Skills into the Curriculum" Dissertation Abstracts International, 39 (February 1979), 4569-4570 A

โปรแกรมเป็นวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพที่สุด แต่ก็พอจะสนับสนุนได้ว่า เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพกว่า
อีกสองวิธีดังกล่าว¹

สำหรับการวิจัย การประเมินผลวิชาบรรณารักษศาสตร์ ผู้วิจัยคือ จัสชู พुरुชอตตาม ปาเทล
(Jashu Purushottam Patel) วิจัยไว้เมื่อปี 1977 เรื่อง เปรียบเทียบวิธีการประเมินผล
นักศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ในประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศสหรัฐอเมริกา เล่มขอเพื่อ
รับปริญญาเอกต่อ มหาวิทยาลัยปีตส์เบิร์ก (University of Pittsburgh) โดยศึกษาถึงความ
สำคัญระหว่างวิธีการประเมินผลแบบต่าง ๆ กับความสามารถสำเร็จการศึกษาของการศึกษาวิชา
บรรณารักษศาสตร์ ผลการวิจัยปรากฏว่า ทั้งในประเทศสหราชอาณาจักร และประเทศสหรัฐอเมริกา
มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการประเมินผล และจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษามีจำนวนมาก ถ้าใช้
วิธีการประเมินผลหลายครั้งในหนึ่งภาคการศึกษา แทนที่จะใช้การสอบปลายภาคอย่างเข้มงวดเพียง
ครั้งเดียว เป็นการลู่ปรกเรียนทั้งหมด²

¹Jame, Darwin Hooks, "A Comparison of Three Methods of Teaching
Library Skills in Conjunction with Freshman English", Dissertation
Abstracts International; 41 (July 1980), : 8-A

²Jashu Purushottam Patel, "A Comparative Study of Methods of
Evaluating Library Education Students in U.K. and U.S.A." Dissertation
Abstracts International, 38 (October 1977) : 1717-A